

Remissvar till betänkandet Mottagandelagen - en ny lag för asylmottagande och effektivt återvändande (SOU 2024:68)

Sammanfattning

Bodens kommun är positiv till att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. ersätts av den nya mottagandelagen.

Bodens kommun avstyrker begränsningarna för asylsökande att arbeta under de första sex månaderna.

Bodens kommun välkomnar en tydligare ansvarsfördelning mellan socialnämnderna och Migrationsverket, men betonar att staten fullt måste finansiera kommunernas kostnader för de sociala insatser som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla, särskilt som mottagandet av asylsökande kommer att koncentreras till ett mindre antal kommuner. De förslag som utredningen lämnar innebär att dessa kommuner inte kompenseras för alla ökade kostnader, vilket får till följd att kommunerna får bära kostnader för att genomföra den nationella migrationspolitiken.

5 Asylboendena måste utformas så att de främjar trygghet och meningsfull sysselsättning

Utredningens ambition att samtliga som omfattas av lagen ska bo på asylboenden ställer krav på av boendet på asylboendena görs så attraktiva som möjligt.

Det är av stor vikt att boenden och insatser ger trygghet och meningsfull sysselsättning hos både flickor och pojkar, kvinnor och män och särskilt utsatta eller skyddsvärda grupper. Detta för att förebygga problem och oro på boendena, i skolverksamheten, i socialtjänstens verksamhet samt i närområdet. Annars finns risk att det blir ökade kostnader för kommunerna inom skola, socialtjänst och inom det brottsförebyggande ansvaret.

Bodens kommun anser vidare att det finns ett behov av att tydliggöra vad som ingår i Migrationsverkets ansvar i fråga om fysiska anpassningar i asylboendet för personer med funktionsnedsättning.

8.1.3 Kommunen anser att nivån på den föreslagna övergångsersättningen är för låg för att uppnå syftet med att de nyanlända inte ska ansöka om ekonomiskt bistånd

Utredningen lämnar ett förslag till övergångsersättning i glappet mellan dagersättning och etableringsersättning. Bodens kommun är positiv till övergångsersättningen i sig, men anser att nivån på ersättningen på och den korta perioden som de nyanlända får ersättningen är otillräckliga. Konsekvensen av att de låga nivåerna blir sannolikt att många nyanlända kommer att behöva ansöka om ekonomiskt bistånd hos socialnämnden.

8.3.5 Ytterligare begränsningar i möjligheten för asylsökande att arbeta bör inte införas

Boden och norra Sverige står inför en stor omställning med industrietableringar och tillväxt. Arbetslösheten är låg och det råder brist på arbetskraft. Det finns ett stort rekryteringsbehov inom vård och omsorg. Bodens kommun klarar inte sitt uppdrag att tillhandahålla exempelvis äldreomsorg utan anställda med andra nationaliteter. Att asylsökande kan arbeta är viktigt för kompetensförsörjningen.

Bodens kommuns erfarenhet är att många asylsökande har språkkunskaper i engelska och har förmågan att arbeta i nära anslutning till att de anlät i Sverige.

Kommunen anser att asylsökanden och nyanlända så långt som möjligt ska ges möjlighet att arbeta. Asylsökande och nyanlända som arbetar lämnar ett viktigt bidrag till kompetensförsörjningen, deras etablering påskyndas och riskerna för svartarbete och kriminalitet minskar. Mot den bakgrunden är varje begränsning i möjligheterna att arbeta olycklig. Bodens kommun avstyrker därför utredningens förslag att asylsökanden inte ska få möjlighet att arbeta under de första sex månaderna i asylprocessen.

9 Bra att ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna för sociala insatser förtydligas

Bodens kommun är positiv till utredningens ambition att förtydliga ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och socialnämnderna i kommunerna.

Utredningens förslag att utöka ansvarsområdena för socialnämnderna samtidigt som mottagandet av asylsökanden koncentreras till ett mindre antal kommuner innebär ett väsentligt utökat åtagande för dessa kommuner. Bodens kommun har redan nu svårt att rekrytera personal till omsorgen och personalförsörjningen kommer att bli en ytterligare utmaning för kommunen om socialnämnden får ytterligare uppgifter.

9.2.5 Det måste vara tydligt vilka insatser enligt socialtjänstlagen som kommunen ska ansvara för

Av förslaget till mottagandelag och beskrivningarna i utredningen framgår att de utlänningar som omfattas av mottagandelagen inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen samt att Migrationsverket inte har ansvar för sociala insatser. Någon ytterligare ny reglering av socialnämndernas ansvar för de som omfattas av mottagandelagen föreslås inte. Bodens kommun anser att det kan behöva förtydligas till exempel om de som omfattas av mottagandelagen har rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen för att uppnå skälig levnadsnivå och hur insatser som kommunen får ge utan behovsprövning enligt den nya socialtjänstlagen ska tillämpas.

I utredningen beskrivs att Migrationsverket har ett grundläggande ansvar för att anpassa boendet efter den asylsökandes behov och att skydda de personer som bor på myndighetens boenden mot hot och våld. Myndigheten försöker i första hand uppnå trygghet i boendet genom en placering inom mottagningssystemet. En utsatt individ kan få möjlighet att skyndsamt byta boende eller flytta till ett boende inom ett annat mottagningsområde (s 473).

Bodens kommun har sedan tidigare goda erfarenheter av Migrationsverkets förmåga att till exempel placera kvinnor i behov av skydd på andra boenden än där förövaren bor. Bodens kommun vill framhålla vikten av att Migrationsverket, i de fall det är möjligt, även fortsättningsvis försöker tillmötesgå individens behov av skydd genom att skyndsamt låta dem byta boende.

9.2.6 Staten måste fullt ut finansiera kostnaderna för de kommuner som har mottagande- och återvändandecenter

Bodens kommun välkomnar utredningens uttalande om att staten ska ersätta kommunerna för de kostnader som de har för sociala insatser som kommunerna är skyldiga att tillhandhålla. När mottagandet kommer att ske till ett mindre antal kommuner är det av största vikt att staten fullt ut finansierar dessa kommunens merkostnader.

Förutom kostnaderna för att utföra själva insatserna kommer kommunerna att ha ytterligare kostnader i form av handläggning av biståndsärenden, kostnader för tolk, andra administrativa kostnader samt utökade överheadkostnader. Samtliga dessa kostnader måste täckas av staten, vilket inte sker med de förslag som utredningen lämnar.

Bodens kommun anser vidare att utredningens förslag om att kommunerna ska ha rätt till ersättning för faktisk kostnad för insatser i form av skyddat boende och annat lämpligt boende till följd av hot, våld eller andra övergrepp inte heller är tillräckligt. Förutom kostnader för placeringen i skyddat boende har kommunerna även kostnader för utredning, uppföljning, förebyggande arbete samt för andra typer av insatser än placering i skyddat boende. Bodens kommun anser att även dessa kostnader ska täckas av staten.

Utredningens förslag att endast faktiska kostnader för vissa insatser inom socialtjänsten ska finansieras av staten innebär i praktiken att skattebetalarna i till exempel Bodens kommun kommer att få ta ansvar för kostnader för

genomförandet av den nationella migrationspolitiken. Bodens kommun anser därför att utredningens förslag till ändringar av förordningen av statlig ersättning för asylsökande m fl måste kompletteras med ytterligare ersättning till kommunerna.

Claes Nordmark
Kommunstyrelsens ordförande

Enligt delegation från Kommunstyrelsen i Bodens kommun
(ordförandebeslut)

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Claes Nordmark

Datum: 2025-01-15 13:39

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

D40E55D7EF3A8A6CAD185206C085309BDA511D5494EF93DFBF9EB9B7265F489F

Namn: Daniel Bergh

Datum: 2025-01-15 12:58

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

D40E55D7EF3A8A6CAD185206C085309BDA511D5494EF93DFBF9EB9B7265F489F